

De Bijenkrant

WEEK
VAN
DE BIJ

Maak van alle tuinen
samen één groot
bijenlandschap!

Ontdek hoe je kan helpen:
www.weekvandebij.be

DEPARTEMENT
OMGEVING

Samen voor een bijenlandschap!

Door onze manier van leven zijn de laatste decennia heel wat kleine stukjes natuur verloren gegaan. Maar met veel grote en kleine tuinen, en met aandacht voor bijen bij openbare aanplantingen en het inplannen van bedrijfsgroen maken we samen een bijenvriendelijk landschap. Doe mee!

Bloemenranden

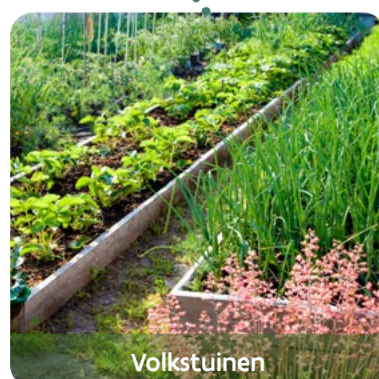
Kleine Landschapselementen

Schoolvergroening

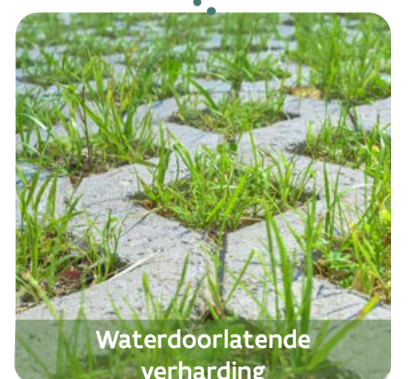
Groene speeltuinen

Volkstuinen

Groendak

Waterdoorlatende
verharding

Bomen voor bijen

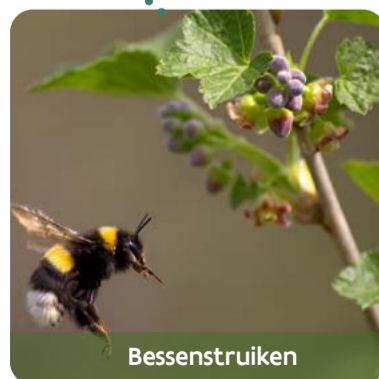
Hagen in het landschap

Water in de tuin

Bloemenweide

Bessenstruiken

Tekening in posterformaat te downloaden via www.weekvandebeij.be

Een bijentuin aanleggen?

Tips van tuinontwerper Inge Vanoverbeke

Kan je een tuin aanleggen en onderhouden zonder gifstoffen te gebruiken?

Zeer zeker. Ik gebruik geen pesticiden, maar dat wil niet zeggen dat ik niet ingrijp als er iets niet loopt zoals ik wil. De bodemgesteldheid en de keuze van planten zijn belangrijke factoren waar ik veel aandacht aan besteed. De weersomstandigheden heb ik natuurlijk niet in de hand, maar dat speelt wel mee bij de ontwikkeling van plagen en ziektes. Het ene jaar is het andere niet. Ik geef planten enkele jaren om zich te bewijzen, en als het echt niet goed komt, dan is het 'ander en beter'.

Wat is voor jou een biodiverse tuin?

Voor mij gaat het om een levendige tuin waarin mens, planten en dieren samenleven. De omgeving, de bodem en de ligging van de tuin zijn zo belangrijk dat ze mijn uitgangspunten zijn voor de start van een tuinontwerp. Met die basis probeer ik een evenwichtig verhaal te maken waar plaats is voor bomen, struiken en bloeiende planten, waar kleine dieren zich kunnen verstoppen en voedsel vinden.

Voor een bijentuin moet ik mijn tuin aanleggen en laten verwilderen?

Dat hoeft niet. Mijn tuin is een combinatie van strakke structuren, maar met daartussen losse, bloemrijke beplanting. Er staan in de bloemenborders één- en tweejarigen, keukenkruiden en rozen tussen de vaste planten. Samen vormen ze één boeket dat aantrekkelijk is voor veel insecten. Geef de planten een beetje vrijheid en ze groeien en bloeien zo wel door elkaar.

Is een tuinconcept met aandacht voor bestuivers duurder?

Helemaal niet. Het gaat erom dat we de juiste variëteiten aanplanten. Bij de rozen bijvoorbeeld kiezen we soorten met enkelvoudige bloemen waarbij de bijen bij de meeldraden kunnen. Er is een groot aantal bijenplanten dat geschikt is voor de tuin. Keuze genoeg dus.

Wanneer is een tuinverhaal geslaagd?

Als klant én natuur gelukkig zijn in de tuin!
Wanneer ik zie dat er insecten aanwezig zijn zodat

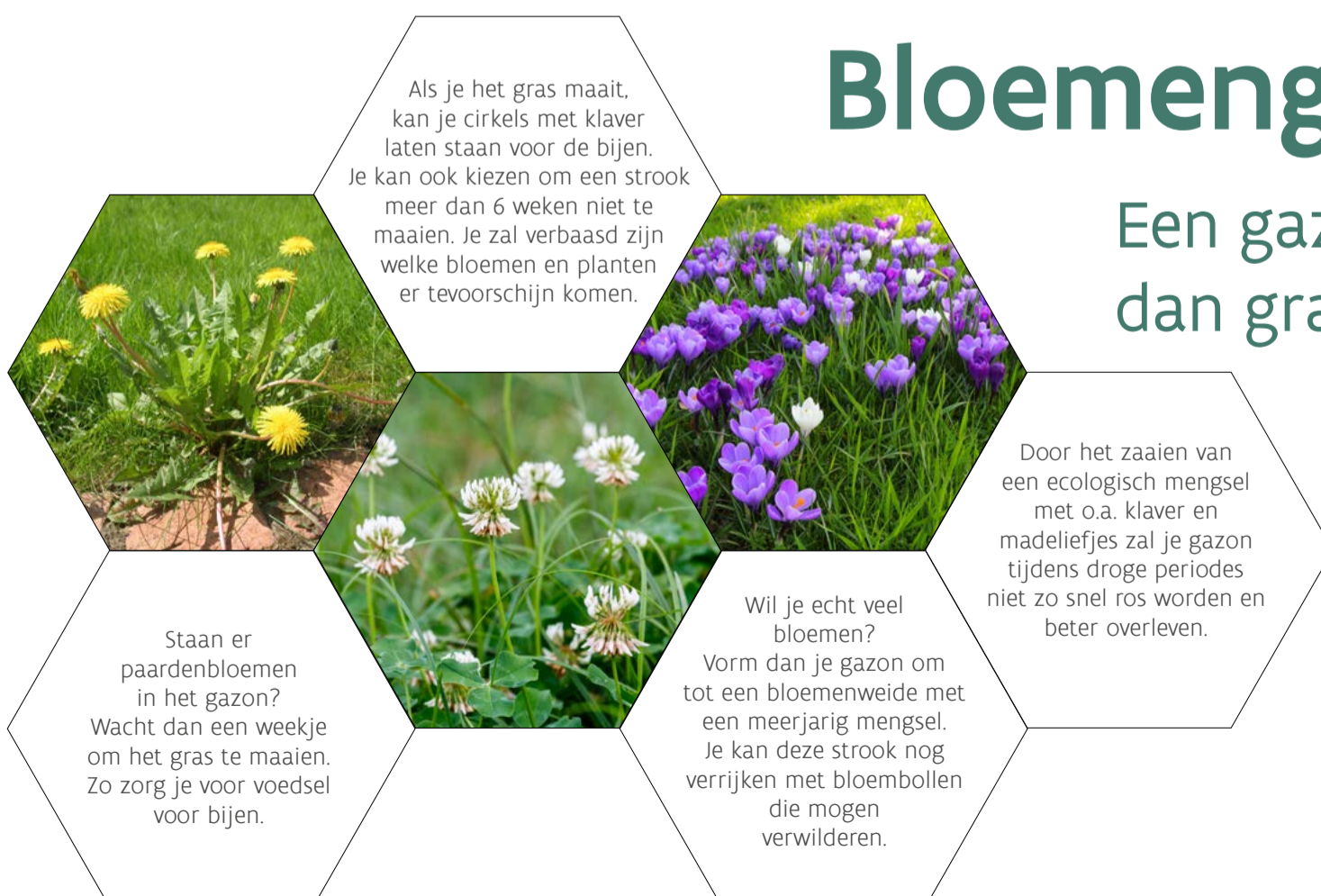
vogels voedsel vinden. Als er bloemen zijn voor bijen en vlinders. Een beetje water voor de dorstigen, en als er dan nog iets eetbaars kan staan voor de tuineigenaar, dan is het helemaal af.

Wat zijn jouw favoriete bijenplanten?

- Corylus avellana hazelaar - mijn vroegste bloeier, met heerlijke hazelnoten in de herfst
- Cornus mas - als boom in mijn tuin, een echt bijenparadijs in de vroege lente
- Digitalis 'Mertonensis' - een echte hommelpant, met prachtige roze bloemen, giftig maar zo mooi
- Euphorbia palustris, moeraswolfsmelk - het hele jaar mooi met zachtgele schijnbloemen
- Eupatorium maculatum 'Atropurpureum' - koninginnekruid met heerlijke bloementuilen
- Rosa 'Seagull' - schitterende éénmaal bloeiende klimroos

Bloemengazon

Een gazon is meer dan gras alleen ...

De juiste bijenplant?

- Voorzie variatie in je planten en zorg ervoor dat ze niet allemaal in dezelfde maand bloeien.
- Schaf inheemse planten aan, want die zijn interessant voor wilde bijen.
- Kies voor planten met een open bloem (niet dubbelbloemig) waarbij je de stuifmeeldraden goed ziet zitten.
- Koop planten die zonder gifstoffen opgekweekt zijn.
- Bekijk op een zonnige dag welke planten de bijen graag bezoeken.

LENTE

ZOMER

HERFST

BOMEN

Wilg

Esdoorn

Appel

Paardenkastanje

Kastanje

Linde

Bijenboom

Gewimperde linde

Honingboom

STRUIKEN

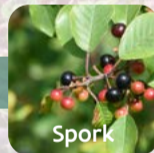
Hulst

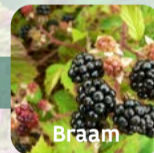
Hazelaar

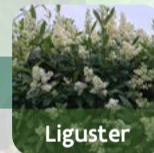
Meidoorn

Spork

Braam

Liguster

Sneeuwbes

Struiklimop

Altheastruik

VASTE PLANT

Blauw druifje

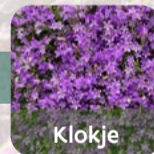
Bieslook

Gewone boshyacint

Zonnehoed

Klokje

Marjolein

Herfstaster

Hemelsleutel

Herfst-anemoon

meer bijenplanten vind je op: www.weekvandebij.be

Checklist voor de bijentuin

- Bijen kunnen drinken in mijn tuin.
- Ik vermijd gifstoffen in en rond het huis.
- Er bloeien bloemen in de vroege lente.
- Er is plaats voor wilde planten of een verwilderd hoekje.
- Er hangt een bijenhotelletje op een zonnige plaats.
- Er staan klavers en/of paardenbloemen in de tuin.
- Ik heb vaste planten die heerlijk bloeien.
- Ik heb een snoephaag van bessenstruiken.
- Ik heb bomen, struiken en kruiden in de tuin.
- Ik snoei na de bloei.
- Ik heb een aantal lavendelplanten in de tuin.
- Ik merk regelmatig hommels op in de tuin.
- Er ligt dood hout in een takkenril of houtstapel.
- Ik kocht vorig jaar goede bijenplanten.
- Ik heb kruiden in potten of bakken.

Scoor je 12/15 of meer?

Proficiat! Bijen voelen zich thuis in jouw tuin!

Niet voor bijen alleen

Biodiversiteit

Denk duurzaam en plant een bijenboom

- Bijenbomen leveren elk jaar opnieuw nectar en stuifmeel voor bijen.
- Ze zijn een nest- en woonplaats voor vogels en veel andere dieren.
- Bovendien bieden ze verkoeling tijdens warme zomerdagen.

Plant een bijenstruik en help vogels en egels

- De meeste heesters met doornen zijn interessant voor bijen. De sleedoorn en de meidoorn zijn daarvan mooie voorbeelden.
- In de herfst geven ze veel bessen als wintervoedsel voor vogels.
- Deze stekelige struiken dienen ook als nest- en schuilplaats.

Een gemengde haag bloeit niet alleen mooi. Ze is ook een ideale overwinterplaats voor egels en andere kleine zoogdieren.

Klein fruit zoals aalbes, zwarte bes en framboos, is niet alleen lekker. De onopvallende bloemen zijn grote nectarleveranciers voor bijen en hommels.

Maak zelf een bijenhotel

- Gebruik harde houtsoorten die niet snel scheurtjes hebben.
- Zorg dat in de geboorde gaatjes geen splinters zitten.
- Hang het bijenverblijf in volle zon.
- Bescherm het met kippengaas tegen overrijverige mezen.
- Zorg dat het hotel niet in de regen hangt.
- Gebruik geen plasticen rietjes of buisjes.
- Maak het bijenverblijf niet te groot.
- Zorg voor diverse planten in de buurt.
- Dennenappels, dakpannen en bakstenen zijn geen nestplaats voor bijen.

Bijenhotels hoeven niet megagroot te zijn. In de natuur leven bovengronds nestelende solitaire bijen in geknakte rietjes, holle stengels en oude kevergangen. Met bijenhotels brengen we heel veel solitaire bijen samen op een paar dm². Als we megagrote bijenresorts bouwen is de kans groter dat er virussen en ziekten opduiken.

Het is daarom beter om verschillende kleinere houtblokken of kastjes met bamboestengels op te hangen in je tuin. Na een paar jaar zijn ze dikwijls helemaal verstopt en mogen ze vervangen worden. Heb je toch al een groot bijenhotel? Vervang dan jaarlijks een stukje van de holle stengels.

Wat is het verschil tussen een bij, een wesp en een hommel?

Bijen en hommels hebben beharing om stuifmeel te verzamelen. Het zijn vegetariërs want ze leven van nectar en stuifmeel. Het verschil tussen bijen en hommels is vooral het uitzicht. Hommels zijn veel hariger en meestal wat groter.

Wespen daarentegen zijn vleeseters. Ze vangen insecten en rupsen die ze aan hun eigen larven voeren. Ze zijn ook minder behaard en hebben een opvallende gele kleur.

Honing uit eigen tuin

Nee, daarvoor hoef je geen bijenkast aan te schaffen. Honingbijen houden is niet zo eenvoudig en we redden de bijen niet met extra bijenkasten.

Honingbijen vliegen tot 3 km ver en bezoeken zeker ook jouw tuin. Plant dus extra bloemen voor extra honing en stuifmeel. Ongetwijfeld woont er ook in jouw wijk of gemeente een gepassioneerde imker. Hij of zij stopt er veel energie en tijd in om een lokaal topproduct te maken. Smakelijk!

Hommels in de tuin

Hommels spreken enorm tot de verbeelding. Met hun pluizige, ietwat plompe uiterlijk bekoren ze ons. De Engelsen noemden hen vroeger 'Humblebees' en de Duitsers spreken dan weer liefkozend over 'Plüschbrummers'. Hommels houden mensen bezig. Specialist Jens D'Haeseleer vertelt er ons meer over.

Hoeveel soorten hommels bestaan er?

In ons land kwamen ooit 31 verschillende soorten voor. Hommels zijn eigenlijk bijen. Ze zijn de belangrijkste bestuivers van bijvoorbeeld jouw sappige zomertomaat.

Hoe leven deze diertjes eigenlijk?

Eind februari, wanneer de eerste zonnestralen het aardoppervlak opwarmen, kruipen de hommels na hun winterslaap uit hun schuilplaats tevoorschijn. Nectar van wilgen en krokussen houden haar op de been terwijl ze haar eerste nestcelletjes uit was optrekt.

Het stuifmeel van deze planten zorgt voor een eerste generatie dochters, de werksters, die al snel gevolgd worden door nieuwe generaties. Als de zomer begint is het nest op volle sterkte en begint de koningin eitjes te leggen waaruit mannetjes en nieuwe koninginnen tevoorschijn komen. Deze vliegen uit en paren met elkaar.

De oude koningin, werksters en mannetjes sterven langzaam af, terwijl de nieuwe koninginnen op hun beurt een schuilplaats opzoeken voor de winter. Dat kan in een mesthoop of spouwmuur zijn, maar even goed in een

houtstapel of een holletje in de grond. En zo is de cirkel rond.

Met welke planten kunnen we hommels een plezier doen?

De ene plant is de andere niet. Het hangt af van de lengte van hun tong (die verschilt per soort) of hommels bij de nectar van een plant kunnen. Ook de kwaliteit van het stuifmeel speelt voor de hommels een rol. Hommels zijn dus kieskeuriger in het bezoeken van planten dan je op het eerste zicht zou denken.

Aculea, de werkgroep wilde bijen en wespen van Natuurpunt, organiseert in het weekend van 6 en 7 juni 2020 in elke provincie excursies waarbij je alles te weten komt over hommels. Inschrijven via www.hommelweekend.be. Daar vind je ook hommelportretten, hommelsplanten, tuintips en weetjes.

Drie hommelsplanten die Jens even in de kijker wil zetten.

Braam en framboos

Ideaal voor het sneukelhoekje in de tuin

Deze planten behoren tot de rozenfamilie en produceren veel stuifmeel. De nectar is toegankelijk voor werksters en mannetjes. Weide- en boomhommels zijn grote liefhebbers van deze planten!

Vingerhoedskruid

Ideale plant voor een schaduwplekje in de tuin

De akkerhommel en tuinhommel zijn er verzot op. Ze gaan diep de bloemkelken in en trillen dan het stuifmeel los. Helemaal bedekt met poeder schuifelen ze daarna achterwaarts uit de bloemen. Voor tuinliefhebbers een grappig tafereeltje.

Witte klaver

Voor een hommeligazon

Witte klaver is een feest voor steenhommels. Klaver fixeert stikstof uit de lucht waardoor het een ideale groenbemester is. Heel wat hommels verkiezen rode klaver omwille van de dieperliggende nectar.

Drie hommelportretten

Weidehommel

Kleur	geel-zwart met feloranje kontje
Voorkomen	algemene tuinsoort
Planten	longkruid, framboos, braam
Nest	boven- en ondergronds (composthoop, nestkastjes)
Kolonie	50 tot 200 werksters
Typisch	vroeg actief

Boomhommel

Kleur	bruin borststuk, zwart achterlijf wit kontje
Voorkomen	tuinen, parken, bosrijk gebied
Planten	distels, wilgenroosje, braam
Nest	bovengronds in boomholtes, nestkastjes, spouwmuur, ...
Kolonie	80 tot 400 werksters
Typisch	kunnen agressief zijn bij nestverstoring

Akkerhommel

Kleur	oranjebruin behaard
Voorkomen	algemene hommelssoort, vaak in tuinen
Planten	rode klaver, vingerhoedskruid, tuinbonen, smeerwortel
Nest	bovengronds tussen mos of graspollen
Kolonie	50 tot 200 werksters
Typisch	hebben een lange tong; bezoeken vooral bloemen waar de nectar diep zit.

De ambassadeurs

ze doen er alles aan om het verhaal van meer bloemen voor bijen onder de aandacht te brengen.

Dominique Persoone

Meester-chocolatier, Njam-kok en man met een groot hart voor mens en natuur. Dominique is niet alleen fan van bijen, maar ook van zuivere honing. Hij gebruikt die in zijn pralines en in verschillende gerechtjes.

Al 6 jaar lang is hij peter van Week van de Bij. In 2019 legde hij samen met de groendienst van Damme een megabijentuin aan. Die kan je nog altijd gratis bezoeken (Eikelberg 1 in Damme, bij de bib).

Britt van Marsenille

Radio- en televisiepresentatrice, imker en bezieler van de bijentuin in Beveren.

Britt helpt al voor de derde keer de boodschap uitdragen dat we meer zorg moeten dragen voor onze bijen en het bijenlandschap. Ze werkt momenteel aan haar eerste bijenkinderboek. Haar bijentuin in Beveren is ook deze zomer te bewonderen. (Park Cortewalle, Zwarte Dreef 1 in Beveren).

Wordt jouw gemeente ook bijvriendelijk?

Week van de Bij en de Vereniging voor Openbaar Groen organiseren al voor de 6de keer een wedstrijd om steden en gemeenten te stimuleren om decorgroen om te toveren in oases van nectar en stuifmeel voor bijen en vlinders.

Doet jouw gemeente al mee? Vraag het aan de burgemeester of de milieudienst.

Alle info op www.weekvandebij.be en www.vvog.info.

Volg ons op Facebook

Opening Week van de Bij 2021

Het bijenfeest gaat door in openluchtmuseum Bokrijk op 30 mei 2021.

Colofon:

Campagne- affiche: Joye Tim (ontwerp), Dirckx Lieven (fotografie)
Peter en Meter: Persoone Dominique en van Marsenille Britt
Ontwerp en samenstelling: De Spiegeleer David en Joye Tim
Tekening: Vynck Siegfried (bijenlandschap), Natuurpunt-studie (hommels)
Foto's: Artifix fotografie (blz. 5), Vandepoele Bart, De Roeck Ghislain, Shutterstock
Redactie: De Decker Marc, Remaut Bruno, Vandepoele Bart

Met dank voor het interview: Vanoverbeke Inge (Tuinontwerpster), D'Haeseleer Jens (Natuurpunt-studie)
Week van de Bij is een campagne van Vlaamse Overheid, Departement Omgeving,
V.U.: Peter Cabus, Secretaris-generaal Departement Omgeving, Koning Albert II-laan, 20 bus 8, 1000 Brussel

Bijenbingo!

Ga je wandelen? Neem deze bijenbingo mee en kleur de cijfers van wat je ziet. Hoeveel rijtjes van 5 heb je?

Let op het verschil tussen bijen, hommels zweefvliegen en wespen! Bijen houden van wilde natuur en grasvelden met bloemen (12), niet van kort gemaaid gras (16). Een wilde, natuurlijke border (13) met veel planten en bloemen is super! Misschien vind je wel een zandbijtje (24). SUCCES!

